

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Тыва

Управления образования администрации муниципального района

«Улуг-Хемский кожуун Республика Тыва»

МБОУ СОШ с.Эйлиг-Хем

СОГЛАСОВАНО

Заместитель директора по
УВР

Комбу А.В.
от «30» сентября 2025г г.

УТВЕРЖДЕНО

Директор школы

Дамдын В.М.

Приказ №11
от «30» сентября 2025г г.

АДАПТИРОВАННАЯ РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родная (тувинская) литература»

для обучающихся с ОВЗ (ЗПР, вариант

7.2) 5-9 классов

Эйлиг-Хем
2025

КАЛЕНДАРЬ-ТЕМАТИКТИГ ПЛАННААШКЫН

Календарь-тематиктиг планнаашкынны (КТП) башкы ажыл-чорудулгазының уг-шии, уругларның сонуггалының болгаш кадыкшылының байдалынга дүүштүр, бөлүктөп дээш оон-даа өске аргалар-биле өскертип ажылдап болур. КТП-ни боттандыралда, электроннуг (чурагайлыг) өөредилге курлавырларын ажыглаарының аргаларын кичээнгейге алып, өөредилге-методиктиг материалдарны (мультимедийлиг программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, өөредилгениң чурагайлыг курлавырларының чыындызы) бар, белеткеп каан курлавырга даяныр, ол ышкаш башкы боду чогаадып тургузуп алгаш ажыглаар.

2022-2023 өөредилге чылында ажыглаттынып турган «Кол ниити өөредилгениң 5-9 класстарынга «Төрээн (тыва) дыл» эртемниң чижек өөредилге программасында» (Тургузукчулары: ф.э.к. К.Б. Доржу, Ч.А. Сарыглар. 2021.) чамдык темаларның туруштары Федералдыг ажылчын программада (2023ч.) өскерли бергени-биле календарь-тематиктиг план тургузарынга бергедээшкиннер туруп болур. Ынчангаш 2023-2024 өөредилге чылында федералдыг ажылчын программаже чоорту шилчииринге методиктиг дуза чедирер сорулга-биле чижек календарь-тематиктиг планнаашкын тургустунган.

5 КЛАСС-103 ШАК

Катаптаашкын – 10шак.

Хыналда болгаш чогаадыкчы ажылдар (хыналда ажыл, эдертиг, чогаадыг, словарьлыг диктант, төлевилел дээш о.ө.) – 15 шак.

Теория болгаш практика – 78шак

Ажыглаар өөредилге номнары:

1.«Тыва дыл. 5 класс». Авторлары: К.Б.Доржу, Н.Д.Сувандии, А.Б.Хертек, Б.Ч.Ооржак, Ч.А.Сарыглар, М.В.Бавуу-Сюрюн 2014ч.

2.«Тыва дыл. 6-7 класс». Авторлары: Д.А. Монгуш, К.Б. Доржу.2001ч.

3. «Тыва дыл. 5 класс». Авторлары: Е.М.Куулар, Т.Б.Оюн, Ч.А.Сарыглар, Ч.М.Тюлюш. 2022ч. ООО Издательство «Офсет»
(электроннуг хевири)

4. «Тыва дыл. 6 класс». Авторлары: Е.М.Куулар, Т.Б.Оюн, Ч.А.Сарыглар. 2022ч. ООО Издательство «Офсет» (электроннуг хевири)

Эрттирер үеэи		Программа аайы-биле темалар	Шагы	Өөреникчилерниң кылыр ажыл-чорудулгазының кол хевирлериниң чижек тайылбыры
12.09	1- 10	1-4 класстарга өөрөнгөн чүүлдеринге катаптаашкын Чугаа кезектери. Сөс каттыжыышкыны болгаш домак Чүве аттарының саннарга болгаш падежтерге өскерлири.	10 1	Сөзүглелдерни сайгарар. Чурукту ажыглап тургаш, домактарны болгаш сөзүглелди тургузар. Чүве ады, демдек ады. Чүве аттарын падежтерге, саннарга өскерлири Домакта кол сөс, сөглөкчини тывар. Кылыг сөзүн арыннарга болгаш саннарга өскертир. Бөдүүн домактарны тургузар. Медээ, айтырыг, кыйгырыг домактарының соонга бижик демдектерин сагыыр.
19.09		Демдек ады, хыналда ажыл		
22.09		Арынның ат оруннары		
23.09		Кылыг сөзүнүнарыннарга болгаш саннарга өскерлири		
26.09		Домак кезигүннери		
29.09		Бөдүүн домактар.		
30.09		Медээ, айтырыг, кыйгырыг домактары,аңаа бижик демдектери		
03.10		Диктант «Иви»		
08.09		Чугааның болур байдалы. Чугааның стильдери.	1	Чугааның каяа, кымның-биле, кандыг сорулгалыг болуп болурун билир. Сөзүглелдер, таблицалар-биле ажылдаар.
02.09.	1	Дыл дугайында билиг Төрээн дыл – чоннуң эртинеэи (Дыл – кижилерниң харылзажыр чугула чепсээ. Төрээн дыл – чоннуң чон бооп артарының үндезини. Тыва дылды өөренириниң ужур- дузазы.)	1	Төрээн дыл дээрге кандыг-даа чоннуң эртинеэи-дир деп билип алыр.

05.09		Дыл дугайында эртемнің кезектери. Дыл эртеми болгаш ооң адырлары. Тыва дыл эртеминиң кол кезектери, оларның демдектери болгаш чугаага ажыглаары. Чугааның янзылары.	2	Өөредилге номунда дыл эртеми болгаш ооң адырларының дугайында материалдарның ниити сайгарылгазынга киржир, мергежилгелерниң онаалгаларын күүседир. Тыва дыл эртеми дыл дугайында ниити билиглерни, дыл дугайында эртемнің кезектерин болгаш чугаа культуразын өөредирин тайылбырлаар. Чугааның янзыларының дугайында эге класстан алган билиглеринге даянып чугааны кылыр.
09.09		Хыналда ажыл	1	Чурук –биле ажыл
06.10	1 2	Фонетика болгаш орфоэпия Фонетика дугайында билиг: Үн – дылдың эң бичии кезии. Чугаа органнары болгаш чугаа үннериниң тургустунары.	16 1	«Фонетика», «орфоэпия» деп терминнер дугайында чугааны чорудар. Ажык үннерни бөлүктээр.
07.10		Артикуляция. Үннерниң утка ылгаар хүлээлгелери (шынарлары). Фонетиктиг транскрипция болгаш ооң чамдык демдектери.	1	Ажык болгаш ажык эвес үннерни аңгылаар, оларны шын адаар. Адалгазының аайы-биле ылгалдарын барымдаалап, ажык үннерни тодарадыр. Сөстерде ажык үннерни шын адаар Сөстерде ажык эвес үннерни шын адаар. Айыткан үннерни шупту деңге ыыткыр кылдыр шын адаар. Сөстерде үннерни шын адаар
10.10		Ажык үннерниң бөлүктээшкени: Кыска болгаш узун ажык үннер.	1	
13.10		Өк-биле адаар ажык үннер.	1	
14.10		Кадыг болгаш чымчак ажык үннер.	1	

17.10		Ажык үннерниң аяннажылгазы (сингармонизм).	1	
20.10		Эрин-биле адаар болгаш эрин-биле адавас ажык үннер.	1	
21.10		Ажык эвес үннерниң бөлүктээшкини: Күштүг болгаш кошкак ажык эвес үннер.	1	
24.10		Аяар ажык эвес үннер.	1	
27.10		Ыткыр болгаш дүлей ажык эвес үннер.	1	
28.10 1 четверть		Сөске ажык эвес үннерниң каттыжар чуруму болгаш дөмейлежири.	1	
07.11		Ийи ажык үн аразынга дүлей ажык эвес үннүң ыткыр үн-биле солчуру. Сөстүң фонетиктиг сайгарылгазы.	1	
10.11		Слог болгаш ооң хевирлери (ажык, хаалчак). Тыва дылда ударение.	1	
11.11		Интонация. Орфоэпия дугайында билиг. Тыва дылда шын адалганың дүрүмнери.	1	

				Интонация дугайында тайылбырлаар. Тыва дылда шын адалганың дүрүмнерин болгаш ударениени сагывышаан, сөзүглелдерни номчуур. Бодунуң чугаазынга (чугаа чорудулгазынга) фонетика болгаш орфоэпияда алган билиглерин, мергежилдерин херек кырында ажыглаар. Бодунуң болгаш өске улустуң чугаазында шын адалганың (орфоэпияның) дүрүмнерин сагып турарын тодарадып билир, сагывайн турар таварылгаларда оларны эдип шыдаар.
14.11		Катаптаашкын. Фонетиктиг сайгарылга	1	Фонетика болгаш орфоэпияга алган билиглерин катаптаар.
17.11		Хыналда ажыл	1	Чурук-биле ажыл. Домактар чогаадыр
		Графика болгаш орфография	8	Ниитилел амыдыралынга бижиктиң ужур-дузазының дугайында угаап боданыышкынын илередир. Хөй-биле кады (коллектив-биле) ажылдаар: Тываның дескээринде бижиктиг тураскаалдар дугайында кыска шинчилелди кылыр (башкының сүмелээни информантылар-биле ужуражыр, ном саңындан херек номнарны тывар.) Орфография дугайында тайылбырны кылырынга киржир. Хөй-биле кады (коллектив-биле) ажылдаар: Тыва дылдың словарьларының дузазы-биле сөстөрнүң шын бижилгезин хынаар. Өөредилге номунда мергежилгелерниң онаалгаларын күүседир.
18.11		Алфавит болгаш ооң ужур-дузазы. Тыва алфавиттиң төөгүзү. Латинчиткен тыва алфавит.	1	
21.11		Кириллицага үндезилээн тыва алфавит. Ниитилел амыдыралынга бижиктиң ужур-дузазы.	1	
24.11		Орфография дугайында билиг. Орфографияның дүрүмнери.	1	
25.11		Тыва дылдың словарьлары.	1	
28.11		Ажык эвес үннерниң үжүктерин дакпырлап бижиири.	1 1	
01.12		Й үннүг үжүктерлиг (я, е, ё, ю.) сөстөрни шын бижиири.		

02.12		Сөс эгезинге т-д, п-б деп үннерниң үжүктерин шын бижири.	1	
05.12		Кадыг (ь) болгаш чымчак (ь) демдектерни сөске ажыглаары.	1	
08.12		Хыналда ажыл	1	Графика, орфографияга хамаарышкан билиглерин бадыткаар.
		Лексика болгаш фразеология	23	Лексикология дугайында чугаага киржир, билиглерни шингээдир.
09.12		Лексикология – дыл эртемниң кезээ.	1	«Сөстүң лексиктиг утказы» деп билиишкинни тодарадыр, ук теманы тайылбырлаар. Өөредилге номунда лексика болгаш фразеологияга хамаарышкан материалдарның ниити сайгарылгазынга киржир, мергежилгелерниң онаалгаларын күүседир. Чаңгыс болгаш хөй уткалыг сөстөрни аңгылаар. Хөй уткалыг сөстөрни болгаш омонимнерни аңгылаар. Бот ажылдаар: Хөй уткалыг сөстөр-биле домактарны тургузар. Оюнга киржир: Дорт, доора болгаш көжүргөн уткалыг сөстөрни домактардан тывар; доора болгаш көжүргөн уткалыг сөстөр кирген сөзүглелдерни тывар.
12.12		Сөс болгаш оон лексиктиг утказы. Чаңгыс болгаш хөй уткалыг сөстөр.	1	
15.12		Сөстөрниң дорт, доора болгаш көжүргөн уткалары.	1	
16.12		Омонимнер.	1	
19.12		Синонимнер.	1	
22.12		Антонимнер.	1	
23.12		Табу сөстөр болгаш эвфемизмнер.	1	
26.12		Тывылган угунуң аайы-биле тыва дылдың лексиказы (ниити түрк лексика, өске дылдардан үлегерлээн лексика: моол, кыдат, төвүт, орус болгаш өске дылдардан)	1	
29.12		Ажыглалының аайы-биле тыва дылдың лексиказы.	1	«Эжишкилер бис» деп оюнга бөлүк аайы-биле киржир: «Синонимнер бис», «Омонимнер бис», «Антонимнер бис», «Табу биле эвфемизм бис» Удур-дедир хынажыр: Синонимнер, антонимнер, омонимнер тывар онаалгалар чогаадыр, оларның-биле домактар чогаадыр,
30.12/ 2 четверть		Ниити ажыглалдың сөстери.	1	

09.01		Кызыгаарлыг ажыглалдың сөстери: диалектизмнер, мергежил сөстери болгаш терминнер.	1	аас болгаш бижимел чугаага ажыглаар. Сөзүглелден табу болгаш эвфемизмнерны тывар. Чугаага табуларның орнунга эвфемизмнерни ажыглаар. Синонимнер, антонимнер, омонимнер, табу болгаш эвфемизмнер дугайында ниити чугаага киржир Эрги болгаш чаа орус үлегерлеп алыышкыннарны тодарадыр «Мени каяа ажыглаар силер?» деп оюнга бөлүк аайы-биле киржир: «Каяа-даа» (ниити ажыглалдың сөстери), «Тожу кожуунга» (диалектилер), «Эштерим аразынга» (жаргонизмнер), «Ажылымга», «Аалымга» (мергежил сөстери), «Кырган-ачам дугайында сактыышкынга, чогаалга» (эргижирээн сөстер), «Квест-оюнга» (чаа сөстер). Ниити ажыглалдың, ховар ажыглалдың сөстерин (эргижирээн сөстер (историзмнер, архаизмнер), неологизмнер), кызыгаарлыг ажыглалдың сөстерин (диалектизмнер, мергежил сөстери,
12.01		Ховар ажыглалдың сөстери: эргижирээн сөстер (историзмнер, архаизмнер)	1	
13.01		Чаа сөстер (неологизмнер).	1	
16.01		Жаргонизмнер.	1	
19.01		Хуу аттар (ономастика), оларның янзылары (топонимнер, антропонимнер, этнонимнер, зоонимнер болгаш космонимнер).	1	
20.01		Тыва дылдың тайылбырлыг словары.	1	
23.01		Сөстүң лексиктиг сайгарылгазы.	1	
26.01		Фразеология – дыл эртеминиң кезээ.	1	
27.01		Фразеологизмнер дугайында билиг.	1	
30.01		Фразеологизмнерниң кол демдектери болгаш утказы.	1	
02.02		Тыва дылдың фразеологтук словары.	1	

				жаргонизмнер, терминнерни аңгылаар. Мергежил сөстөрүн, диалектизмнерни, терминнерни чугааның янзы-бүрү байдалдарына ажыглаар. Чечен чогаал сөзүглелдеринден эргижириэн сөстөр, историзмнер, неологизмнерни тывар. Бодунуң чугаазындан жаргоннар болгаш диалектилерни чайладыр. Литературлуг дылды диалектилерден ылгаар. Сөзүглелди тыва литературлуг дылдың лексиктиг нормаларын сагаанының талазы-биле сайгарылганы кылып номчуур. «Чүү-дүр ол?» деп оюнга бөлүк аайы-биле киржир: «Топо», «Гидро», «Этно», «Антропо», «Зоо», «Космо» (хуу аттарны танып билир, аңгылаар, шын бижиир). Тыва дылдың лексиказын тывылган угунуң болгаш ажыглалының аайы-биле таныыр, оларны аңгылаар, бижимел чугаага шын ажыглаар. Хуу аттар дугайында кол билиглерни шингээдир. Оларның янзыларын аңгылаар (топонимнер, антропонимнер, этнонимнер, зоонимнер база космонимнер), сөзүглелден тывар. Фразеологияның кол билиглерин шингээдир, медресе билерСөзүглелден фразеологизмнерни тывар, оларны синонимниг одуруг тургузарына ажыглаар. Оларның уткаын тайылбырлаар болгаш чугаага ажыглаар. Фразеологизмнерни сөзүглелдерден, тайылбыр словарьдан тывар, олар-биле домактарны чогаадыр. Фразеологизмнерниң синонимин тывар. Бөлүк аайы-биле ажылдаар: Тыва дылдың тайылбыр словары, тыва дылдың фразеологтуг словары (сөстөрниң болгаш фразеологизмнерниң уткаларын тодарадыр).
--	--	--	--	--

				Бодунуң болгаш өске кижиниң чугаазында сөстөрнүң ажыглалына хамаарыштыр үнелелди бээр
03.02		Катаптаашкын	1	Лексика болгаш фразеологияга алган билиглерин катаптаар.
06.02		Хыналда ажыл	1	Диктаныны дужуруп бижиир.
		Синтаксис. Пунктуация	4	Синтаксистин кол билиглериниң дугайында чугаага киржир.
09.02		Синтаксис – дыл дугайында эртемниң кезээ.	1	СЦЕНКА «Пунктуация»
10.02		Пунктуация дугайында билиг.	1	Демнежип ажылдаар: Бижик демдектери болгаш оларның хүлээлгелерин тодарадыр.
13.02		Бижик демдектери болгаш оларның хүлээлгелери.	1 1	
16.02		Оюн кичээл «Өг байырлалы»		
		Сөс каттыжыышкыннары.	4	Хөй-биле кады (коллектив-биле) ажылдаар: Домактардан сөс каттыжыышкыннарын тывар, өзек сөстен чагырткан сөсче айтырыгны салы
		Сөс каттыжыышкынының дугайында билиг.	1	
		Сөс каттыжыышкынында өзек болгаш чагырткан сөс.	1	
		Сөс каттыжыышкынының синтаксистиг сайгарылгазы.	1	
		Практиктиг кичээл.Сөс каттыжыышкыннары		
		Домак. Бөдүүн домак дугайында билиг.	9	Чоаадыг «База кыш»

		Чугаалаар сорулгазының аайы-биле домактарның хевирлери (медээ, айтырыг, кыйгырыг домактары). Алгы домаа.	1	Алгы домаантып билири Өөредилге номунда бөдүүн домакка хамаарышкан материалдарның ниити сайгарылгазынга киржир.
		Домактың грамматиктиг ооргазы (предикаттыг төвү).	1	Алган билиглериң мергежилгелерниң онаалгаларын күүседип тургаш, ажыглаар.
		Тургузуунуң аайы-биле домактарның янзыларының (ийи чугула кежигүңнүг (ийи составтыг) болгаш чаңгыс чугула кежигүңнүг (чаңгыс составтыг), делгеренгей эвес болгаш делгеренгей,	2	Башкының сүмелээни сөзүглелден тургузуунуң аайы-биле домактарның янзыларынга чижектерни билир шаа-биле тывар азы боду чогаадыр.
		нарынчылтынган болгаш нарынчылтынмаан, долу болгаш долу эвес) дугайында ниити билиг.	1	Демнежип ажылдаар: Бөдүүн домакта логиктиг ударение дугайында чугаага киржир.
		Бөдүүн домакта логиктиг ударение дугайында билиг.	1	Домакты шын тургузуп билири
		Практиктиг кичээл.Бөдүүн домактың синтаксистиг сайгарылгазы.	1	
		Катаптаашкын	1	
		Хыналда ажыл	1	Диктантаыны дужуруп бижиир
		Чугаа, чугаалажып харылзажыры болгаш чугаа культуразы	4	Өөредилге номунда диалог, монологту ылгап билири, мергежилгелерниң онаалгаларын күүседир. Диалог болгаш монологту ылгаар.
		Диалог. Аас чугааның хевирлери: айтырыг харыы, сонуургалын оттуруп чугаалажыры, бодал солчуру.	1	Бөлүк аайы-биле ажылдаар: Бердинген темаларга диалогтун хевирлериниң чижектерни тургузар: айтырыг-харыы, сонуургалын оттуруп чугаалажыры, бодал солчуру.
		Монолог: тоожуушкун, чурумал, угаап боданыышкын.	1	Бот ажылдаар: Бердинген тема аайы-биле монологтун кайы-бир

		Диспут кичээл		хевиринге кыска сөзүглелди тургузар (тоожуушкун, чурумал, угаап боданыышкын), эштериниң мурнунга номчуур. Бодунуң бодалын илередир, чугаа культуразын сагыыр. Чаңгыс классчыларының чугаазында эртирипкен частырыгларын хайгаараар болгаш эдер.
		Катаптаашкын. Фонетика. Орфоэпия. Орфография. Лексика болгаш фразеология Синтаксис. Пунктуация.	2	Тус-тузунда тема аайы-биле демнежиң, хөй-биле кады (коллектив-биле), бөлүк аайы-биле болгаш бот ажилдарга киржир.
		Хыналда ажил	1	Хыналда ажилды күүседир.
			105 шак	

7 класс – 103 ш.

Катаптаашкын – 10 шак.

Хыналда болгаш чогаадыкчы ажылдар (хыналда ажыл, эдертиг, чогаадыг, словарьлыг диктант, төлевилел дээш о.ө.) – 9 шак.

Теория болгаш практика – 53 шак.

Ажыглаар өөредилге номнары:

1. «Тыва дыл. 6-7 класс». Авторлары: Д.А. Монгуш, К.Б. Доржу.2001ч.

2. «Тыва дыл. 7 класс». Авторлары: Е.М.Куулар, Т.Б.Оюн, Ч.А.Сарыглар. 2023ч. (парлалгада) ООО Издателсвьто «Офсет» (электроннуг хевири)

Дылдың кезектери	Программа аайы-биле темалар	Шак тар саны	Өөреникчилерниң кылыр ажыл-чорудулгазының кол хевирлериниң чижек тайылбыры
02.09 05.09 08.09	Дыл, дыл дугайында ниити билиг Тыва дыл – Тыва Республиканың күрүне дылы. Тыва дылдың ужур-утказы болгаш хүлээлгелери. Тыва дыл болгаш чоннуң культуразы	3	Тыва Республикада күрүне дылдарының, оларның хүлээлгелериниң дугайында чугаага киржир. «Тыва дыл – күрүне дылы» деп темага материалдарны чыггаш, презентацияны белеткээш, ону камгалап чугаалаар. Тыва дылдың ужур-утказы болгаш ооң чоннуң культуразы-биле холбаалыының дугайында кыска дыңнадыгны кылыр.
09.09	6 класска өөрөнгөн чүүлдеринге катаптаашкын	6	6 класска өөрөнгөн чүүлдерин катаптаар: Сөс тургузуу. Сөс чогаадылгазы. Морфология
	Сөс тургузуу	1	
12.09	Өскертилге кожумактары	1	
19.09	Чүве ады	1	
22.09	Демдек ады	1	
23.09	Сан ады	1	
26.09	Ат орну	1	
29.09	Чогаадыг « »	1	
30.09	Морфология. Кылыг сөстөриниң уткалыг бөлүктери.	9	Кылыг сөзүнүн дугайында билиглерин ханыладыр.

03.10	Нарын болгаш составтыг кылыг сөстөрүнүн тургустунары болгаш оларның шын бижилгези.		Бөдүүн, нарын, составтыг кылыг сөстөрүн шын тодарадыр. Нарын болгаш составтыг кылыг сөстөрүнүн тургустунарын тайылбырлаар. Болбас хевирде кылыг сөзүн шын бижиир, оларга ударениени сагыыр. Кылыг сөзүнүн эге хевирин билири
06.10	Кылыг сөзүнүн немелде утка илередир хевирлери.		
07.10	Кылыг сөзүнүн залогтары. Үндезин залог..		
10.10	Болчуушкун залогу		
13.10	Болдуруушкун залогу		
14.10	Эгидииншкин залогу.		
17.10	Качыгдаашкын залогу		
20.10	Кылыг сөзүнүн видтери. Тодаргай эвес вид.		
21.10	Доозулган вид		
24.10	Дагыннаан вид. Болбастаар вид		
27.10	Ритмиктиг вид. Дүрген вид		
28.10 /1 четверть	Катаптаашкын		
		1	Алган билиглерин катаптаар.
07.11	Хыналда ажыл	1	Алган билиглерин бадыткаар. Немелде онаалгаларны күүседир.
10.11	Причастие (катаптаар).	4	Причастиелерниң грамматиктиг утказын, синтаксистиг ужур-дузазын тодарадыр. Эрткен болгаш келир үениң причастиелерин ылгаар. Причастиелерни чүвөлөрниң демдээн көргүзерде, ажыглаары. Причастиелиг бөлүглелдерни таныыр, оларның домакка тодарадылга азы байдал болуп чоруурун тодарадыр. Причастиелер болгаш причастиелиг бөлүглелдер кирген сөзүглелдерни номчуур болгаш сайгарар. Морфологтуг сайгарылганы кылыр.
11.11	Эрткен үениң причастиези.		
14.11	Келир үениң причастиези, болгалак үениң причастиези.		
17.11	Причастиелиг бөлүглел, ооң домакка тодарадылга, байдал болуру.		
18.11	Причастиелерниң морфологтуг сайгарылгазы.		
21.11	Чогаадыг	1	
			Чогаадыгга причастиелерлиг домактар тургузуп, бижимел чугаазын сайзырадыр
24.11	Деепричастие (катаптаар).		Деепричастиелерниң грамматиктиг утказын, морфологтуг демдектерин, синтаксистиг хүлээлгелерин тодарадып сайгарар. Тыва дылдың деепричастиелерин аңгылаар: каттышкак, кожаланчак, эрткен, болбас, үдекчи, кызыгаарлаар деепричастиелер. Деепричастиелиг бөлүглелдерни таныыр, оларга бижик демдектерин
25.11	Деепричастие – кылыг сөзүнүн өскерилбес тускай хевири	1	
29.11	Деепричастиелерниң грамматиктиг утказы,	1	

	морфологтуг демдектери, синтаксистиг хүлээлгелери.		Деепричастиелерни составтыг кылыг сөзүнүң кезээ кылдыр ажыглаар, ооң бодунуң (деепричастиениң) домакка кандыг кежигүн болурун тодарадыр.
01.12	Тыва дылдың деепричастиелери.	1	Деепричастиелерни болгаш деепричастиелиг бөлүглелдерни домакка ажыглаар. Деепричастиелер болгаш деепричастиелиг бөлүглелдер кирген сөзүглелдерни номчуур .
02.12	Деепричастиелиг бөлүглелдер, оларга бирик демдектери болгаш домакка байдал болуру.	1	
05.12	Морфологтуг сайгарылга.	1	
08.12	Словарьлык диктант	1	
09.12	Чогаадыг «Бир-ле катап»	1	
12.12	Хыналда ажыл	1	Алган билиглерин ажыглаары, чогаадыг «Малчын аалга»
15.12	Катаптаар: Кылыг сөзүнүң наклонениелери.	1	Кылыг сөзүнүң наклонениезин тодарадыр, ооң хевирлерин аңгылаар: болуушкун, дужаал, даар, чөпшээрел, кызыгаарлаар. Болуушкун наклонениезиниң үелери аңгылаар: эрткен үелер (шагда эрткен, чоокта эрткен, барымдаалыг, бадыткалдыг); амгы үелер (тодаргай болгаш тодаргай эвес); келир үе (болгалак келир үе). Кылыг сөзүнүң уелерин ылгап билири Чугаага кылыг сөзүнүң болуушкун наклонениезиниң үелерин шын ажыглаа Кылыг сөзүнүң наклонениелериниң, болбас хевири
16.12	Болуушкун наклонениези, ооң үелери. Болуушкун наклонениезиниң эрткен үеги.	1	
19.12	Практиктиг кичээл. Наклонениелер	1	
22.12	Болуушкун наклонениезиниң амгы үеги.	1	
23.12	Болуушкун наклонениезиниң келир үеги.	1	
26.12	Дужаал наклонениези.	1	
29.12	Даар наклонениези.	1	
30.12/2-ги улдун	Чөпшээрел наклонениези. Кызыгаарлаар наклонениези.	1	
09.01	Кылыг сөзүнүң морфологтуг сайгарылгазы.	1	
12.01 13.01	Кылыг сөзүңге катаптаашкын	1	
	Хыналда ажыл	1	
16.01 19.01 20.01	Катаптаар: Наречиелерниң чогаадылгазы болгаш оларны шын бижири.	1	Наречиениң грамматиктиг утказы болгаш морфологтуг демдектери, синтаксистиг хүлээлгелерин тодарадыр.
	Наречиелерниң уткалыг бөлүктери, оларның синтаксистиг хүлээлгелери.	1	

	Үениң наречиези.	1	
23.01	Туруштуң наречиези.	1	Наречиелерниң тургустунар аргаларын билир, оларның шын бижилгезин сагыыр. Наречиелер кирген домактарны сайгарар, сөзүглелдерни номчууру
26.01	Сорулганың, чылдагаанның наречиелери .	1	
27.01	Кылдыныг аргазының наречиези. Хемчегниң наречиези.	1	
30.01	Наречиелерниң морфологтуг сайгарылгазы. Катаптаашкын.	1	
	Хыналда ажыл	1	Алган билиглерин бадыткаар. Немелде онаалгаларны күүседир.
	Чогаадыг «Биске тайбын херек»	1	Наречиени ажыглаар
	Өттүнүг сөстөр – тускай чугаа кезээ, ниити утказы.	1	Өттүнүг сөстөрүн танып тывар, оларның ниити утказын тайылбырлаар. Өттүнүг сөстөрниң уткалыг бөлүктөрүн таныыр: ыыт-дааш, үн өттүнер сөстөр, хевир-дүрзү өттүнер сөстөр, минниишкин илередир сөстөр. Өттүнүг сөстөрниң уткалыг бөлүктөрүн аас болгаш бижимел чугаага ажыглаар. Өттүнүг сөстери кирген сөзүглелдерни номчуур болгаш шын бижилгезин, утказын сайгарар.
	Өттүнүг сөстөрниң уткалыг бөлүктери (үн, ыыт-дааш, шимчээшкин, хевир өттүнер сөстөр, минниишкин илередир сөстөр), оларның тургустунары.	1	
	Составтыг кылыг сөстери тургузарынга ужур-дузазы база синтаксистиг хүлээлгеzi.	1	
	Өттүнүг сөстөрниң морфологтуг сайгарылгазы.	1	
	Дузалал чугаа кезектери.	1	Дузалал чугаа кезектерин аңгылаар: эдеринчилер, эвилелдер,

	Эвилел – дузалал чугаа кезээ. Эвилелдерниң утказы болгаш оларның домак тургузарынга ужур-дузазы.	1	артынчылар. Чагырыштырбас болгаш чагырыштырар эвилелдерни аңгылаар.
	Чагырыштырбас эвилелдер: катгыштырар, удурланыштырар, аңгылаштырар.	1	
	Чагырыштырар эвилелдер.	1	
	Синоним эвилелдер.	1	Чагырыштырбас болгаш чагырыштырар эвилелдерни аас болгаш бижимел чугаага ажыглаар. Эвилелдерниң бөлүктөрүн бодунуң тургусканы кластер дузазы-биле көргүзөр. Эвилелдерлиг домактарга бижик демдектерин сагыыр. Чугаа культуразын сагыыр.
	Эвилелдерниң морфологтуг сайгарылгазы.	1	
	Эдеринчилер болгаш дузалал аттар, оларның грамматиктиг хүлээлгелери.	1	Эдеринчилер болгаш дузалал аттарны ылгаар болгаш грамматиктиг хүлээлгелерин тодарадыр. <i>биле</i> деп сөстү эдеринчи болгаш эвилел кылдыр ажыглаар, шын бижиир. <i>дег, ышкаш</i> деп эдеринчилерниң дузазы-биле деңнелгелиг бөлүглелдерни тургузар, бижик демдектерин сагыыр. Эдеринчилер болгаш дузалал аттарны чугаага ажыглаар. Чугаа культуразын сагыыр. Эдеринчилер болгаш дузалал аттар
	<i>-биле</i> деп эдеринчини шын бижири.	1	
	<i>дег, ышкаш</i> деп эдеринчилерни бөлүглелдер тургузуп турда, биче сек-биле аңгылаары.	1	
	Эдеринчилер болгаш дузалал аттарның морфологтуг сайгарылгазы.	1	
	Артынчыларның утказы болгаш грамматиктиг хүлээлгелери. Артынчыларны бөлүктээри болгаш шын бижири.	1	Артынчыларны танып тывар. Оларны шын бижиир болгаш чугаага ажыглаар. Чоок уткалыг артынчыларны аас болгаш бижимел чугаага ажыглаар.
	Артынчыларның морфологтуг сайгарылгазы.	1	

	Аян сөстери, ооң бөлүктөри. Аян сөстери бар домакка бижик демдектери болгаш ударение.	1	Чугаада болгаш сөзүглелдерде аян сөстөрүн танып тывар. Кижиниң өөрээнин, магадаанын болгаш муңгараанын, кортканын дээн ышкаш кижиниң сагыш-сеткилиниң өске-даа байдалдарын илереткен аян сөстөрүн аңгылаар.
	Аян сөстөрүниң морфологтуг сайгарылгазы.	1	Аян сөстөрүниң дузазы-биле бодунуң сагыш-сеткилин шын илередир. Аян сөстери бар домакка бижик демдектерин болгаш ударениени сагыыр. Тыва литературлуг дылдың пунктуастыг нормаларын сагывышаан, сөзүглелди номчуур билірболур
	Диктант	1	Дужуруп бижиир
	Чугаа, чугаалажып харылзажыры\болгаш чугаа культуразы	1	Монологтуң хевирлериниң дугайында чугаага киржир. Бердинген темага монологту хевир аайы-биле тус-тузунда тургузар.
	Монолог. Чурумал.	1	
	Угаап боданыышкын.	1	
	Тоожуушкун.	1	
	Диалогтуң хевирлери: кандыг-бир кылдыныгже хаара тудар чугаа, медээ билип алыр азы дамчыдар чугаа, бодалдар солчур чугаа.	1	
	Чыл төнчүзүндө түннел катаптаашкын Морфология. Кылыг сөзү. Наречие. Өтгүнүг сөстөр. Дузалал чугаа кезектери. Аян сөстери	1	Тус-тузунда тема аайы-биле демнежип, хөй-биле кады (коллектив-биле), бөлүк аайы-биле болгаш бот ажылдар.
	Хыналда ажыл	1	Алган билиглерин бадыткаар. Немелде онаалгаларны күүседир.
		103 шак	